

DOI: <https://doi.org/10.36719/2663-4619/114/312-315>

Sibel Həsənova

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Dövlət İdarəçilik Akademiyası
magistrant
<https://orcid.org/0009-0000-3868-6966>
sibel.hsnva999@gmail.com

Yeni İT həllərinin tətbiqi bankların mənfəətliliyini necə artırır

Xülasə

Müasir dövrdə bank sektorunda rəqabətin artması yeni İT həllərinin tətbiqini zəruri edir. Bulud texnologiyaları, süni intellekt, blokçeyn və böyük məlumat analitikası kimi innovativ texnologiyalar bank əməliyyatlarının səmərəliliyini artırır, əməliyyat xərclərini azaldır və müştəri təcrübəsini yaxşılaşdırır. Avtomatlaşdırma və rəqəmsal bankçılıq həlləri insan resurslarına olan tələbatı azaldaraq daha sürətli və təhlükəsiz xidmətlər təqdim etməyə imkan yaradır. Bu inkişaf nəticəsində bankların gəlirliliyi artır, müştəri bazası genişlənir və risklər daha effektiv idarə olunur.

Açar sözlər: *İT həlləri, bank mənfəətliliyi, rəqəmsal transformasiya, süni intellekt, bulud texnologiyaları, blokçeyn, avtomatlaşdırma, rəqəmsal bankçılıq, müştəri təcrübəsi, risklərin idarə olunması*

Sibel Hasanova

The Academy of Public Administration under the
President of the Republic of Azerbaijan
Master student
<https://orcid.org/0009-0000-3868-6966>
sibel.hsnva999@gmail.com

How the Implementation of New IT Solutions Increases Bank Profitability

Abstract

In the modern era, increasing competition in the banking sector makes the implementation of new IT solutions essential. Innovative technologies such as cloud computing, artificial intelligence, blockchain, and big data analytics enhance operational efficiency, reduce costs, and improve customer experience. Automation and digital banking solutions reduce the need for human resources, enabling faster and more secure services. As a result of these advancements, banks experience higher profitability, an expanded customer base, and more effective risk management.

Keywords: *IT solutions, bank profitability, digital transformation, artificial intelligence, cloud technologies, blockchain, automation, digital banking, customer experience, risk management*

Giriş

Müasir dövrdə bank sektoru sürətlə inkişaf edən rəqəmsal texnologiyalar sayəsində böyük dəyişikliklərə məruz qalır. Banklar müştərilərə daha rahat, təhlükəsiz və səmərəli xidmətlər göstərmək üçün yeni İT həllərini tətbiq edirlər. Süni intellekt, bulud texnologiyaları, blokçeyn və avtomatlaşdırma kimi innovativ texnologiyalar bank əməliyyatlarının effektivliyini artırmaqla yanaşı, xərcləri azaldır və gəlirliliyi yüksəldir. Bu tədqiqat yeni İT həllərinin bank sektorunda mənfəətliliyə necə təsir etdiyini araşdırır və onların tətbiqinin potensial üstünlüklərini təhlil edir.

Tədqiqat

Müasir bank sektoru sürətlə inkişaf edən rəqəmsal texnologiyalar hesabına ciddi dəyişikliklərə məruz qalır. Banklar müştərilərinə daha çevik, təhlükəsiz və effektiv xidmətlər təqdim etmək üçün innovativ İT həllərindən istifadə edirlər. Rəqəmsal transformasiya bank əməliyyatlarının

avtomatlaşdırılmasına, müştəri xidmətlərinin fərdiləşdirilməsinə və risklərin idarə olunmasının təkmilləşdirilməsinə şərait yaradır (Zhu, 2023).

Bank sektorunda İT həllərinin tətbiqi bir neçə əsas sahədə özünü göstərir. Əməliyyatların sürətləndirilməsi və avtomatlaşdırılması nəticəsində banklar artıq əl ilə icra olunan bir çox prosesi optimallaşdıraraq həm müştəri rahatlığını artırır, həm də əməliyyat xərclərini azaldır. Süni intellekt və böyük məlumat analitikası bankların müştərilərin davranışlarını analiz etməsinə və fərdi maliyyə həlləri təklif etməsinə imkan yaradır. Bununla yanaşı, təhlükəsizlik bank sektorunda ən vacib məsələlərdən biridir və müasir texnologiyaların tətbiqi kiberhücumlara qarşısını almaqda mühüm rol oynayır. Biometrik autentifikasiya, blokçeyn texnologiyası və digər qabaqcıl həllər bank sistemlərinin daha etibarlı olmasını təmin edir (Mallet, 2024).

Rəqəmsal transformasiya banklar üçün yalnız üstünlük deyil, həm də zərurətə çevrilib. Rəqəmsal bankçılıq tətbiqlərinin artması və müştərilərin ənənəvi bankçılıq xidmətlərindən uzaqlaşması bankları rəqəmsallaşmaya daha çox investisiya qoymağa məcbur edir. Bu prosesin əsas üstünlüklərinə xərclərin optimallaşdırılması, müştəri bazasının genişləndirilməsi və maliyyə əməliyyatlarının daha sürətli icra olunması daxildir. Rəqəmsal həllərin tətbiqi bankların filial şəbəkəsinə olan ehtiyacını azaldır və işçi resurslarına qənaət etməyə imkan yaradır. Mobil və onlayn bankçılıq həlləri coğrafi sərhədləri aradan qaldıraraq daha geniş auditoriyaya xidmət göstərməyə imkan verir. Xüsusilə blokçeyn texnologiyasının tətbiqi beynəlxalq tranzaksiyaları daha tez və daha aşağı komissiya ilə icra etməyə şərait yaradır (Arner, Barberis, Buckley, 2017).

Yeni İT həlləri bankların xidmətlərini daha səmərəli və müştəriyə uyğun etmək üçün tətbiq edilir. Rəqəmsal texnologiyalar banklara yeni məhsul və xidmətlər təqdim etmək, müştərilərin ehtiyaclarına uyğunlaşmaq və onlarla daha yaxın əlaqə qurmaq imkanı verir. Bu texnologiyalar həmçinin bankların əməliyyatlarını sürətləndirir və xərcləri azaldır (Money Vehicle Team, 2024).

Mobil bankçılıq, internet bankçılığı və digər rəqəmsal xidmətlər bankların müştəri bazasını genişləndirməsinə və müştərilərinə daha rahat xidmət göstərməsinə imkan yaradır. Mobil bankçılıq, müştərilərin istədikləri vaxt və məkanda bank xidmətlərindən istifadə etməsinə təmin edir. Banklar bu xidmətlər vasitəsilə müştərilərinin ehtiyaclarına uyğun müxtəlif məhsullar təqdim edir, məsələn, kreditlər, ödənişlər və investisiya məhsulları. Bu yeni məhsullar müştərilərin həyat tərzini asanlaşdırır və bankların gəlir mənbələrini artırır (Josyula, 2021).

Blockchain texnologiyası bankların əməliyyatlarını daha şəffaf və təhlükəsiz edir. Bu texnologiya, xüsusilə ödəniş sistemlərində, pul köçürmələrində və digər maliyyə əməliyyatlarında geniş istifadə olunur. Blockchain banklara əməliyyatları mərkəzləşdirilməmiş şəkildə həyata keçirməyə və saxtakarlığı qarşısını almağa imkan verir. Bu texnologiyanın tətbiqi bankların xidmətlərini daha etibarlı edir və müştəri etibarını artırır (Finextra, 2020).

Süni intellekt (AI) və maşın öyrənməsi (ML) bankların xidmətlərini daha fərdiləşdirilmiş və müştəriyə uyğun edir. Süni intellekt banklara müştəri davranışlarını təhlil edərək onlara daha uyğun məhsullar təqdim etməyə imkan verir. AI həmçinin risklərin qiymətləndirilməsində və maliyyə cinayətlərinin qarşısının alınmasında istifadə olunur. Bu texnologiyalar bankların daha sürətli və düzgün qərarlar qəbul etmələrini təmin edir (Amjad, 2024).

Böyük məlumatlar və analitika banklara daha doğru biznes qərarları verməyə kömək edir. Müştəri məlumatlarını təhlil edərək, banklar onların maliyyə davranışlarını daha yaxşı anlamağa və fərdiləşdirilmiş xidmətlər təqdim etməyə başlayırlar. Analitika bankların gələcəkdəki riskləri daha düzgün qiymətləndirmələrinə və strateji qərarlar almalarına imkan verir. Böyük məlumatlar həmçinin marketing sahəsində də istifadə olunur, çünki banklar müştəri tələblərini əvvəlcədən təhlil edərək daha effektiv marketing strategiyaları tətbiq edə bilirlər (Həbibov, İsmayılov, 2024).

Yeni texnologiyalar həmçinin bankların əməliyyat xərclərini azaldır. Elektron ödəniş sistemləri, mobil ödənişlər və digər rəqəmsal xidmətlər banklara fiziki filiallar saxlamağa ehtiyac qalmadan müştərilərə xidmət göstərməyə imkan verir. Bu da əməliyyat xərclərini ciddi şəkildə azaldır və bankların mənfəətini artırır (Codebase, 2023).

Bütün bu texnologiyalar bankların bazar mühitində daha rəqabətqabiliyyətli olmalarına şərait yaradır. Banklar yeni texnologiyaları tətbiq edərək müştərilərə daha keyfiyyətli xidmətlər təqdim edə bilər, bu isə onların bazar payını artırır. Yeni xidmətlər və təkliflər bankların gəlir mənbələrini

genişləndirir və onlara bazarda lider mövqə tutmağa imkan verir. Rəqəmsal transformasiya, həmçinin bankların strateji planlama və innovasiya sahəsində də irəliləyiş əldə etmələrini təmin edir (UXDA, 2024).

Yeni İT həlləri, xüsusilə süni intellekt (AI) və maşın öyrənməsi (ML), bankların əməliyyatlarını daha sürətli və effektiv etməyə kömək edir. Müştəri xidmətlərində bu texnologiyalar müştərilərin sorğularına daha sürətli cavab verməyə və fərdiləşdirilmiş xidmətlər təklif etməyə imkan verir. Chatbotlar və virtual köməkçilər, bankların müştəri məmnuniyyətini artıraraq əməliyyat xərclərini azaldır. AI, həmçinin müştəri davranışlarını təhlil edərək onların gələcəkdəki ehtiyaclarını proqnozlaşdırmağa kömək edir.

Risk idarəetməsi sahəsində AI və ML banklara daha dəqiq kredit qiymətləndirməsi və riskləri əvvəlcədən müəyyənləşdirmə imkanı yaradır. Bu texnologiyalar kredit müraciətlərini daha düzgün qiymətləndirməyə və bankların mənfəətini artırmağa kömək edir. Həmçinin, AI və ML maliyyə əməliyyatlarını avtomatlaşdırır, xüsusilə pul köçürmələri və ödənişlər kimi əməliyyatlarda sürəti artırır və daha təhlükəsiz xidmətlər təqdim edir.

Bu texnologiyalar həmçinin maliyyə cinayətlərinin qarşısını almağa kömək edir. Süni intellekt, şübhəli əməliyyatları real vaxtda izləyir və dərhal müdaxilə edir. Nəticədə, banklar daha etibarlı və təhlükəsiz mühitlər yaradır, əməliyyatları daha səmərəli həyata keçirir və müştəri ehtiyaclarını daha yaxşı qarşılamağa imkan verir.

Bütün bu texnologiyalar bankların fəaliyyətlərinin daha səmərəli, təhlükəsiz və müştəriyönümlü olmasına şərait yaradır. Süni intellekt və maşın öyrənməsi, banklara daha çevik və rəqabətə dayanıqlı olmaq üçün güclü imkanlar təqdim edir. Bu texnologiyalar həmçinin bankların gəlir modellərini diversifikasiya etməyə, müştəri ehtiyaclarını qarşılamağa və əməliyyat xərclərini azaldmağa kömək edir (Deloitte, 2024).

Yeni İT həlləri bankların rəqabət qabiliyyətini artıraraq müştəri məmnuniyyətini yüksəltməyə imkan verir. Mobil və internet bankçılığı müştərilərə 24/7 xidmət göstərməyə, maliyyə əməliyyatlarını sürətli və rahat şəkildə icra etməyə şərait yaradır. Bu texnologiyalar bankların müştəri bazasını genişləndirməsinə və fərdiləşdirilmiş xidmətlər təqdim etməsinə kömək edir.

Blockchain texnologiyası ödəniş və pul köçürmələrində təhlükəsizliyi və şəffaflığı artıraraq maliyyə cinayətlərinin qarşısını alır. Süni intellekt və maşın öyrənməsi isə müştəri davranışlarını təhlil edərək daha uyğun xidmətlər təklif etməyə, kredit qiymətləndirməsini təkmilləşdirməyə və əməliyyat xərclərini azaltmağa kömək edir.

Bu texnologiyalar bankların bazar mövqeyini gücləndirərək yeni müştəri qruplarına çıxışını genişləndirir. Elektron ödənişlər və rəqəmsal həllər bankların fəaliyyətini optimallaşdıraraq əməliyyatları daha səmərəli və sürətli edir. Nəticədə, banklar bazar paylarını artırır və uzunmüddətli rəqabət üstünlüyü qazanır.

Nəticə

Yeni İT həlləri bank sektorunda əməliyyatları optimallaşdırır, müştəri xidmətlərini təkmilləşdirir və risk idarəetməsini effektiv edir. Süni intellekt, maşın öyrənməsi, blockchain və mobil bankçılıq kimi texnologiyalar banklara rəqabət üstünlüyü, əməliyyat xərclərinin azaldılması və gəlirlərin artması imkanı yaradır. Rəqəmsal transformasiya müştərilərə 24/7 xidmət göstərərək, müştəri məmnuniyyətini artırır. Süni intellekt və maşın öyrənməsi banklara müştəri davranışlarını təhlil etməyə və onlara fərdiləşdirilmiş xidmətlər təqdim etməyə kömək edir. Risk idarəetməsi və maliyyə cinayətlərinin qarşısının alınması da yeni İT həlləri ilə daha yaxşı həyata keçirilir. Nəticə olaraq, bu texnologiyalar bankların inkişafını və rəqabət qabiliyyətini artırır.

Ədəbiyyat

1. Amjad, A. (2024, December). The rise of Fintech: Transforming Financial Services and the Role of Finance Professionals. *Fintechweekly.com*.
2. Arner, D.W., Barberis, J., Buckley, R.P. (2017). FinTech, RegTech, and the Reconceptualization of Financial Regulation. *Northwestern Journal of International Law & Business*, 37(3), 371-413. <https://scholarlycommons.law.northwestern.edu/njilb/vol37/iss3/2>

3. Codebase. (2023). *Redefining Banking: Unleashing the Power of Digital Banking Solutions*. Codebtech.com.
4. Deloitte. (2020, 22 iyul). *Artificial intelligence and blockchain in banking: A new era of digital transformation*. Deloitte Insights.
5. Deloitte. (2024). *Bank of 2030: Transform boldly*. Deloitte.com.
6. Finextra. (2020, 5 oktyabr). *AI in banking: Transforming the customer experience and operational efficiency*. Finextra. <https://www.finextra.com/blogposting/19843/ai-in-banking-transforming-the-customer-experience-and-operational-efficiency>
7. Həbibov, İ., İsmayilov, A. (2024). *Azərbaycanda bank sektorunun innovativ məhsul və xidmət səviyyəsi: problemlər və həlli yolları*. TIM Jurnal. <https://timjurnal.az/uploads/2025/01/ismayil-hebibov.pdf>
<https://www.codebtech.com/digital-banking-solutions-revolutionizing-the-financial-industry/>
<https://www.deloitte.com/ng/en/Industries/financial-services/perspectives/bank-of-2030-the-future-of-banking.html>
<https://www.fintechweekly.com/magazine/articles/the-rise-of-fintech-transforming-financial-services-and-the-role-of-finance-professionals>
<https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/us/Documents/process-and-operations/us-ai-transforming-future-of-banking.pdf>
8. Josyula, H.P. (2021). *The Role of Fintech in the future of banking services*. ResearchGate. https://www.researchgate.net/publication/378902248_THE_ROLE_OF_FINTECH_IN_SHAPING_THE_FUTURE_OF_BANKING_SERVICES
9. Mallet, E. (2024, February). *A Look Ahead: Opportunities and Challenges of AI in the* Loeb.com. <https://www.loeb.com/en/insights/publications/2024/02/a-look-ahead-opportunities-and-challenges-of-ai-in-the-banking-industry>
10. Money Vehicle Team. (2024, March). *Digital banking 2024: Exploring the evolution and its impacts*. Yourmoneyvehicle.com. <https://yourmoneyvehicle.com/banking/digital-banking-2024-exploring-the-evolution-and-its-impacts/#:~:text=In%20conclusion%2C%20digital%20banking%20represents,for%20banks%20and%20customers%20alike.>
11. UXDA. (2024). *Digital Banking ROI: How Product Design Increases Bank Profits*. Theuxda.com. <https://theuxda.com/blog/revolutionizing-finance-can-product-design-increase-banks-profits#:~:text=This%20automation%20leads%20to%20substantial,the%20ROI%20of%20digital%20banking.>
12. Zhu, Z. (2023). *The Role of Fintech in the Innovation and Transformation of the Banking Industry*. ResearchGate. <https://doi.org/10.54254/2754-1169/16/20230958>

Daxil oldu: 18.12.2024

Qəbul edildi: 23.03.2025